

Djurskyddet Ungdoms principprogram

Innehållsförteckning

Ideologi.....	4
Generella krav	5
Krav på djurägare.....	5
Skolans ansvar för att sprida kunskap om djur och djurhållning.....	5
Djurskyddslagen.....	5
EU:s djurskyddslagstiftning.....	6
Industri, handel och konsument.....	6
Brott mot djur	7
Forskning som gynnar djurens välfärd	7
Djursjukvård.....	7
Djurskyddsmyndighet och djurskyddsminister	8
Samhället, människan och djuren.....	8
Samtliga djurslag	9
Avel.....	9
Träning och tävling med djur samt arbetande djur.....	10
Fyrverkerier.....	10
Lantbruksdjur	11
Hållbarhet	11
Transporter av lantbruksdjur	12
Slakt och avlivning.....	12
Fjäderfän	13
Grisar	13
Mjölkkor och övriga nötkreatur.....	14
Får och getter	15
Fisk.....	15
Sällskapsdjur	16
Hund.....	17
Kanin	17
Gnagare	17

Katt	18
Reptiler	18
Akvariefisk	19
Häst.....	19
Djur som föds upp för päls, skinn, ull och dun	20
Djurförsök	21
Vilda djur.....	22
Jakt och fiske	22
Rovdjur.....	23
Djurparker.....	24
Cirkus.....	24

Ideologi

Djurskyddet Ungdoms vision är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur.

Vår verksamhet är att rädda och skydda djur.

Vårt mål är att alla djur erkänns som kännande varelser och att alla djur har ett egenvärde samt att alla människor har ett empatiskt synsätt och behandlar djuren utifrån detta.

Vi arbetar för att människan fortsatt ska kunna hålla djur, där djuren får leva ett gott liv med möjlighet att kunna utföra de naturliga beteenden som bidrar till en bättre djurvälstånd och skyddas från lidande. Vi vill också ha ett samhälle där vilda djur respekteras och ses som en viktig del av ekosystemet.

När djuren avlivas ska det ske snabbt och smärtfritt. Vi tar avstånd från långa och plågsamma transporter. Detta gäller alla djur oavsett om de lever vilt eller hålls av människan. Om djurens välfärd inte kan garanteras anser vi inte att människan har rätt att hålla djuren. Mot bakgrund av detta ser vi en framtid där människan konsumerar färre och betalar mer för animaliska produkter för att möjliggöra en förbättrad djurvälstånd.

Generella krav

Krav på djurägare

Vi anser att människan endast har rätt att hålla djur om en god djurvälstånd kan garanteras.

För att alla djurägare ska kunna tillgodose djurvälstånd krävs kompetens om djurens fysiologiska och etologiska behov. Vi menar därför att det behöver ställas höga krav på alla djurägare. Det krävs både förståelse och kunskap om olika arters levnadssätt, beteenden och andra behov samt förmåga att se till de enskilda individerna i en djurgrupp. Detta bör framgå tydligt i regelverk och lagstiftning. Huvudansvaret vid ägande av djur bör ligga på person över 18 år.

- Vi kräver att människan ska se individen och acceptera varje enskild individ och dennes behov.

Skolans ansvar för att sprida kunskap om djur och djurhållning

Vi menar att skolan har ett ansvar att förmedla kunskap om djurens fysiologi och etologi samt kunskap om vilka krav som ställs både på individ och samhälle för att hålla djur.

Vi kräver att:

- skolan ger stöd och kunskap så att eleverna kan utveckla empati för djur och att undervisning om ett empatiskt förhållningssätt blir obligatoriskt tidigt i utbildningen.

Djurskyddslagen

Vi anser att politiker och myndigheter ska ta sitt ansvar för att stärka djurskyddslagstiftningen som skyddar djuren och främjar deras välfärd. Upprätthållandet av ett gott djurskydd får inte styras av marknadskrafter eller ersättas av ett konsumentansvar.

Vi menar att djurskyddslagens krav på att djur som hålls av människan ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom ska gälla på individnivå, även för lantbruksdjuren. Människan har ett ansvar att ständigt arbeta för bättre djurvälstånd.

Djurskyddslagen ska vara förebyggande och ange miniminivåer för hur djur får hållas. Det ska inte vara tillåtet att frånga lagens minimikrav genom så kallade kontrollprogram.

Vi anser det vara inkonsekvent och oetiskt att lagstiftningen gör skillnad på hur olika arter som har liknande behov ska hållas. På samma sätt är det olämpligt att lagstiftningen för samma djurslag kan skilja betydligt beroende på var djuret hålls, till exempel i ett konventionellt lantbruk jämfört med i en djurpark.

För att djurskyddslagen ska efterlevas krävs en omfattande och välfungerande offentlig kontroll. Idag förekommer även att olika organisationer och företag har egna kontroller. Exempel på detta är KRAV, Svenskt Sigill, mejeriföretagens egna kontrollorgan, Svensk travsport och Svenska kennelklubben. Det är positivt med egenkontroller men det får inte ersätta den offentliga kontrollen. Informationsutbytet

mellan dessa privata kontrollorgan och myndigheterna som utför kontroll är ofta bristfällig, vilket måste åtgärdas.

Vi kräver att:

- myndigheterna måste ges tillräckliga resurser för att kunna utföra kontroller så att anmälningar följs upp och det förebyggande arbetet stärks.
- samarbetet och utbyte av information mellan länsstyrelsen och andra kontrollorgan, så som till exempel certifieringsföretag och djurorganisationers egna kontroller, förbättras.

EU:s djurskyddslagstiftning

Flera djurskyddsfrågor avgörs på EU-nivå. Medlemsländer ska tillåtas ha lagstiftning med strängare djurskydds krav än EU:s djurskyddsregelverk. Det är viktigt att lagstiftningen skärps inom EU med kraftigt höjda minimikrav. Undantag från grundläggande djurskydds krav eller produktionsmetoder som innebär djurplågeri ska inte tillåtas av till exempel religiösa eller kulturella skäl. Exempel på sådana undantag som sker idag är obedövad slakt och tvångsmatning av gäss.

EU måste också ställa högre krav på implementering och förbättrad kontroll av gällande regelverk i EU:s medlemsstater och ansökarländer.

I gränsöverskridande frågor, såsom djurtransporter och illegal införsel av djur, har EU ett särskilt ansvar.

Vi kräver att:

- EU ska utse en särskild kommissionär med ansvar för djurskyddsfrågor.
- EU:s djurskyddslagstiftning utökas till att omfatta alla djurslag som hålls av människan.
- ekonomiskt stöd inte ska ges till djurhållning som bidrar till att djur far illa.

Industri, handel och konsument

Alla har ett ansvar, både producenter, handel och konsument. För att kunna ta ansvar som konsument måste informationen vara tydlig och lättillgänglig. I dag har långt ifrån alla produkter tydliga märkningar och det är inte heller lätt att som konsument veta vad en ursprungsmärkning eller en märkning som till exempel KRAV eller MSC innebär för djurens välfärd.

När det gäller inköp av produkter med skinn, ull eller dun är det ännu svårare att som konsument få veta hur djuren haft det under sitt liv. Även andra animaliska produkter som djurfoder saknar i dag ofta information om ursprung och hur djuren levit.

Vi kräver att:

- om en produkt innehåller animalier (inklusive skinn, päls samt biprodukter från djur) ska detta framgå på förpackningen.
- alla animaliska produkter ska märkas och förses med information om var och hur djuret är fött, uppfött och slaktat.
- det utvecklas pålitliga system för att möjliggöra spårbarhet av alla animaliska produkter.

- hårdare krav ska ställas på uppfödare och försäljare av sällskapsdjur för att konsumenten ska kunna få information om hur och var djuret fötts upp samt hur avelsdjuren har hållits.
- handeln ska inkludera djurvälståndskriterier i sin produktion och i sina inköp. Dessa ska också vara offentligt tillgängliga för konsumenten.
- kommuner, staten och myndigheter i sin offentliga upphandling av animaliska produkter ska ställa krav som minst motsvarar svensk djurskyddslagstiftning.

Brott mot djur

Brott mot djur och hot mot djur måste tas på större allvar. Det är välkommet att grovt djurplågeri införts i brottsbalken och att straffen för brott mot djur skärpts. Detta måste nu följas upp av polis och rättsväsende.

Det är också viktigt att lagstiftare och rättsväsende synliggör den koppling som finns mellan våldsbrott mot djur och våldsbrott samt hot om våld mot exempelvis kvinnor.

Vi kräver att:

- det införs särskilda djurskyddspoliser och åklagare med särskild kunskap och ansvar för brott mot djur i hela Sverige.
- djurskyddslagstiftningen och utbildning om brott mot djur ska ingå i juristutbildningen.

Forskning som gynnar djurens välfärd

En fri och oberoende djurskyddsforskning är nödvändigt för att kunna utveckla djurvälstånd och ta fram relevant djurskyddslagstiftning. Det finns idag flera exempel där djurslagsspecifika djurskyddsföreskrifter inte kan stiftas för att det saknas relevant kunskap. Ett viktigt exempel är att koldioxidbedövning av gris och fisk ännu inte förbjudits i Sverige då det är oklart vilka alternativ som bör föreslås.

Vi kräver att:

- staten avsätter medel till forskning om djurskydd och djurvälstånd.
- myndigheter, djurägare och slakterinäring använder rönen från forskning till att förbättra djurvälståndet.

Djursjukvård

Svenska djur riskerar att inte få akutvård på grund av brist på veterinärer och annan djurhälsopersonal. Det är särskilt dålig tillgång till djurhälsovård i vissa glesbygder.

Utvecklingen inom veterinärmedicinen har under de senaste årtiondena tagit stora steg framåt och man kan idag göra mycket för djuren, både förebyggande och behandlingsmässigt. Dock finns det risker att djur utsätts för onödigt lidande om en djurägare till varje pris vill behandla sitt djur, trots att det orsakar mer och långvarigt lidande för djuret. Ett tungt ansvar vilar på veterinärerna som måste kunna göra dessa avvägningar och inte behandla djur om det inte är för djurets bästa.

Vi kräver att:

- staten garanterar tillgänglig veterinärvård för alla djur i hela landet.
- veterinärers och annan djurhälsopersonals arbetsmiljö uppmärksammas och förbättras.
- Fler specialistutbildningar, kunskap om alla typer av djur

Djurskyddsmyndighet och djurskyddsminister

Jordbruksverket är den centrala myndigheten för djurskyddsfrågor i Sverige. De har samtidigt ett stort ansvar gentemot näringen, vilket leder till kompromisser i djurskyddsreglerna.

Vi kräver att:

- djurskyddsfrågor i Sverige ska hanteras av en statlig myndighet med ett renodlat myndighetsuppdrag.
- Sveriges regering ska ha en särskild djurskyddsminister och inte låta djurskyddsfrågorna vara en del av landsbygds- eller jordbruksfrågorna.

Samhället, människan och djuren

Djuren betyder mycket för oss människor och samhället, och vi betyder mycket för djuren. En god djurvälstånd är inte bara viktigt för djuren själva, utan är tätt sammanknutet även med människans välmående. Detta ingår i begreppet One Welfare. Hur vi behandlar djur har en direkt påverkan på vårt eget välmående och vice versa. Exempel på detta är djurhållning som bidrar till zoonoser (sjukdomar som sprids mellan djur och människor), antibiotikaanvändning för djur som leder till resistens hos människor eller hur djurägarens välmående påverkar möjligheten att ta hand om sina djur. Den här frågan har varit aktuell på många olika sätt på sistone: ett zoonotiskt virus, SARS-COV-19 orsakade en global pandemi, andelen bakterier som är resistenta mot antibiotika ökar och det höjs röster för att människors husdjur ska få följa med till skyddsrum i händelse av kris.

Vi kräver att:

- djurhållning som innebär en extra stor risk för spridning av zoonotiska sjukdomar avvecklas. Exempel på detta är minkhållning samt hållandet av vissa exotiska sällskapsdjur.
- Sverige har som målsättning att vara världsledande på djurhållning med låg antibiotikaanvändning och fortsätter påverka detta internationellt.
- alla svenska myndigheter inkluderar djurs säkerhet och djurskydd i sitt arbete kring krishantering.

Samtliga djurslag

Vi anser att alla djur ska hållas lösgående och ges möjlighet till naturlig rörelse samt till utevistelse anpassat efter djurslag och klimat.

Vi kräver att:

- inga djur hålls i bur.
- inga djur hålls uppbundna eller fixerade.
- stängsel och annan inredning inte får vara utformat på ett sätt som riskerar att skada djur.
- utomhusmiljön för tamdjur ska ge skydd från rovdjursangrepp.
- miljön där djur hålls ska vara anpassad för att ge djuren en god välfärd och möjlighet till naturligt beteende samt skydda djuren från sjukdomar och skador.
- gruppstorlek ska anpassas efter djurslagens specifika behov.
- alla utegående tamdjur alltid ska ha tillgång till skydd mot väder och insektsangrepp. Sådana skydd ska vara anpassade till den specifika artens och enskilda individens behov.
- djur ska ges foder vars mängd, näringsinnehåll och utfodringssätt är anpassade till det aktuella djurslagets artspecifika behov.
- alla djur ska ha fri tillgång till färskt dricksvatten.

Avel

Det finns i dag många välfärdsproblem hos djur som är avelsrelaterade. Detta förekommer både inom avel för lantbruksdjur, där syftet ofta är att öka produktionen och inom sällskapsdjuren, där syftet ofta är utseenderelaterat. Extremavel är ett stort problem bland framför allt hundar men även vissa katttraser och andra sällskapsdjur. För vissa rastyper har selektionen för ett specifikt och extremt utseende prioriterats över djurens hälsa. Allra tydligast är problemet med brachycefala hundar och katter, så kallade trubbnosar, som har så kort nos att de bland annat inte kan andas normalt. Trots att djurskyddslagstiftningen är tydlig i att sådan avel som leder till försämrad hälsa och välfärd inte är tillåten, förekommer detta fortfarande i hög grad i Sverige. Detta är något som djurskyddskontrollerna har svårt att fånga upp. I dag är det inte möjligt att se vilka hundar som används i avel via hundregistret, då uppgifter om föräldradjuren saknas. Detta leder till att kontrollen av avelsarbete som utförs utanför SKK försvåras.

Inom lantbruksdjursaveln finns en så kallad defektlista, som innebär att djur med vissa specifika genetiska eller anatomiska defekter inte får användas i avel. En sådan lista saknas för sällskapsdjur.

Vi kräver att:

- avelsarbetet för lantbruksdjur i högre grad fokuseras på robusta djur som kan bete sig naturligt, snarare än hög produktionsnivå.
- aveln för sällskapsdjur måste förändras så att fokus läggs på djurens hälsa och välbefinnande i stället för utseende.
- en så kallad defektlista för sällskapsdjur införs i lagstiftningen.
- rasrelaterade hälsoproblem måste sluta normaliseras och begreppet ”normalt för rasen” utgå.
- renrasavel aldrig får aldrig premieras högre än hälsa hos djuren. En ras för vilken hälsoproblemen är för utbredda och den genetiska variationen för låg behöver åtgärdas med hjälp av korsningsavel.
- avelsparagraferna i djurskyddslagstiftningen måste få en större efterlevnad.

- myndigheternas arbete med detta måste intensifieras.
- föräldradjurens chipnummer framgår i nationella hund- och kattregistret.

Träning och tävling med djur samt arbetande djur

Att djur aktiveras och stimuleras genom exempelvis träning kan vara mycket positivt. Träningen måste alltid ske på ett sätt som gynnar djurets välmående och vara fri från bestraffning. Hänsyn måste också alltid tas till djurets ålder och hälsa.

Människor mår bra av att umgås med djur och djur gör ofta ett fantastiskt jobb som till exempel assistanshundar, katter på äldreboenden och hästar för terapiridning. Även dessa djur ska behandlas med respekt och värdighet och det behöver finnas tydliga riktlinjer och mer forskning på hur de ska hanteras.

Vid tävling med djur måste det ske på djurets villkor och under rätt förutsättningar. Att låta en halt häst starta ett travlopp eller med spö eller andra medel tvinga en häst att hoppa över hinder ska aldrig tillåtas.

För aktiviteter som innefattar flera arter, såsom vallning av får eller jakt med hund, måste hänsyn tas till båda djurarterna för att undvika stress och annat lidande.

Spel och vadslagning som involverar djur är djupt problematiskt, eftersom djuren som tar del i tävlingar riskerar att utsättas för orimlig behandling på grund av incitamenten med höga prissummor och ersättningar.

Vi kräver att:

- all form av träning av djur ska bygga på belöning av önskvärda beteenden och vara helt fri från alla former av tvång samt psykiskt och fysiskt våld.
- utrustning som används på djuren inte får vara utformad så att den riskerar att orsaka smärta, rädsla eller obehag.
- vallnings- och jaktperioder ska vara tidsbegränsade enligt det som lämpar sig för den vallade/jagade djurgruppen samt att endast hundraser som huvudsakligen är avlade för vallning eller jakt ska användas.
- spel som involverar pengar och som kan bidra till en negativ effekt på djurens välbefinnande inte tillåts.
- den som under tävling medvetet orsakar djuret smärta stängs av från sporten med omedelbar verkan och att det alltid anmäls till länsstyrelse eller polis.

Fyrverkerier

Både vilda och tama djur skräms varje år av ljud och ljus från fyrverkerier. Det är ett oerhört lidande för de djur som blir skrämda och det finns exempel på djur som dött eller blivit allvarligt skadade. Fyrverkerier leder även till nedskräpning, vilket påverkar både vilda och tama djur.

Vi kräver att:

- det ska vara förbjudet att använda fyrverkerier. Ett första steg är att förbjuda användandet för privatpersoner.

Lantbruksdjur

I dag är det stor skillnad i djurvälstånd hos djuren som hålls för matproduktion i Sverige. Djur som tillåts gå ute, hålls i grupper och ges foder på ett sätt anpassat för djuren samt får utlopp för sina naturliga behov i form av att böka, picka, beta samt röra sig obehindrat lever ofta ett gott liv. Tyvärr hålls väldigt många lantbruksdjur i dag inomhus på trånga ytor och tvingas genom avel och utfodring att växa onaturligt fort för att ge en hög avkastning.

Vi ser gärna att fler djurvälståndskoncept/-märkningar som går längre än det lagstiftningen kräver utvecklas. Dock måste även lagstiftningen genom föreskrifter skärpas för alla lantbruksdjur.

Förprovning av ny- och ombyggnationer utifrån djurskyddsaspekter är viktigt för att säkerställa ett gott djurskydd.

Vi kräver att:

- det underlag djuren hålls på ska vara anpassat till djurslaget och att alla djur ska ha tillgång till hel ligg yta. Endast delar av den tillgängliga ytan får bestå av nät eller gödseldrainerande golv.
- förprovningen av ny- och ombyggnad av djurstallar ska behållas.
- dagens minimikrav gällande utrymme ska höjas för alla lantbruksdjur.
- alla lantbruksdjur ska ha tillgång till berikning som är anpassad för djurslagets specifika behov och som förhindrar uppkomsten av beteendestörningar.
- alla lantbruksdjur ska ha tillgång till välkött och välanpassad utevistelse året runt.
- alla operativa ingrepp på djur ska göras med bedövning och smärtstillande.
- högre krav på att djurhållare ska skydda sina djur från rovdjursangrepp införs.

Hållbarhet

Vi anser att djurvälstånd ska vara en självklar del av hållbarhetsbegreppet. Tyvärr ställs ofta djurskydd och andra hållbarhetsaspekter mot varandra. Att äta mindre animaliska produkter och i stället välja produkter av bättre kvalitet och till högre pris är viktigt för att möjliggöra en god djurvälstånd.

Det är stor skillnad mellan intensiv djurhållning inomhus och extensiv, i vilken djuren får möjlighet att vistas utomhus och möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och hållas friska. Djur som får möjlighet att beta är exempel på detta. Utöver att bidra till djurvälstånd, så kan betande djur även bidra till andra hållbarhetskriterier.

Efterfrågan på livsmedel med lägre klimatpåverkan gör att det nu introduceras, för svensk matproduktion, nya djurarter och produktionsformer. Exempel på detta är uppfödning av insekter och för Sverige nya fiskarter. Detta är problematiskt då produktionen ofta byggs ut innan det finns tillräckligt kunskap om hur dessa djur ska hållas på ett sätt som gynnar deras välfärd.

Vi kräver att:

- djurskydd kommuniceras som en självklar del av hållbarhetsbegreppet.
- innan nya arter eller produktions sätt introduceras på den svenska marknaden måste dessa vara vetenskapligt utvärderade gällande djurens välfärd och en artspecifik djurskyddslagstiftning finns på plats.

Transporter av lantbruksdjur

Dagligen transporteras flera miljoner djur inom EU, de flesta på väg till slakt. Transporterna är ofta långa och det är svårt att anpassa temperaturen i transporterna till djurens behov, särskilt vid varmt väder. Många djur skadas vid in- och avlastning och under långa transporter med lastbil eller båt drabbas många djur av törst, svält och klämningskador eller dödsfall.

Vi vill se ett slut på transporter av levande djur till slakt och att djuren i stället avlivas på gården och transporteras efter detta. Tills det målet är uppnått finns mycket att förbättra både inom Sverige och övriga EU. Djuren transporteras inte till det närmsta slakteriet, utan till det slakteri som ger bäst betalt för tillfället. Det innebär att djuren utsätts för längre transporttider än vad som är nödvändigt.

Vi kräver att:

- rutiner och logistik för transport till slakt samt hanteringen på slakterier ska förbättras så att transporttiden kortas och stressen minimeras samt att inga djur dödas eller skadas under transporten.
- för varandra okända djur inte blandas under transporten.
- samma krav ska gälla vid all transport av djur, oberoende av syftet med transporten. Det vill säga oavsett om djuren transporteras till slakteri, för vidareuppfödning eller för avel.
- det inte ska vara tillåtet att transporter upprepas efter en kortare vila, för att förlänga transporten.
- alla angivna transporttider måste innefatta tiden för av- och pålastning av djur.
- EU:s och Sveriges regler för djurtransporter ska skärpas och att den totala transporttiden ska vara maximalt 4 timmar för fjäderfä och kanin och 8 timmar för övriga djur.
- dräktiga, nyförlösta och icke avvanda djur inte får transporteras.

Slakt och avlivning

När ett djur slaktas ska det ske så snabbt och smärtfritt som möjligt och utan rädsla. Slakterier ska vara utformade så att djuren inte stressas. All slakt ska ske med föregående bedövning och bedövningen får inte i sig innebära ett lidande för djuren. I dag finns stora problem med koldioxidbedövning av gris och fisk. För att tvinga fram alternativa metoder bör ett slutdatum för koldioxidbedövningen av dessa djur sättas. För fjäderfä är det i stället elbedövningen som innebär välfärdsproblem.

Transport av djur till slakt kan undvikas genom att det satsas mer på mobila slakterier, där slakten sker på gården i en för djuret känd miljö eller på småskaliga gårdsslakterier dit transporterna blir kortare.

Om ett djur behöver nödslaktas på gården går kroppen till destruktions eftersom köttet måste besiktigas innan det får säljas som livsmedel. Det innebär att kött som skulle kunna användas inte tas tillvara. Men man riskerar även att djuren utsätts för lidande då djurhållaren ibland ändå väljer att transportera ett djur som inte är i skick för transporten till ett slakteri eller att ha kvar djuret av ekonomiska skäl.

Vi kräver att:

- det införs bättre och längre utbildning av personal som hanterar djur på slakteri och en förbättrad närvaro av officiell och oberoende veterinär samt att det finns möjlighet för officiell veterinär att stänga av olämplig personal.
- livsmedelsverket blir ensamt ansvarig kontrollmyndighet för slakterier, samt får tillräckliga resurser för detta.
- regelverket och rutiner för anmälningar av brister vid slakterier förbättras.
- kameraövervakning införs på slakterier.

- det måste vara ett oavvisligt krav inom hela EU att alla djur som slaktas får en fullgod bedövning (medvetslöshet) innan slakten sker.
- ett slutdatum för koldioxidbedövning av gris och fisk införs.
- upphängning i benen och elbedövning av fjäderfän förbjuds.
- inga levande djur ska behöva vistas på slakteri över natten.
- mobila slakterier, gårdsslakterier samt ny teknik för avlivning på gård ska fortsätta utvecklas.
- kött från djur som nödslaktats kan användas för konsumtion för att undvika att sjuka djur transporteras.
- all avlivning ska ske på så sätt att varje djur får individuell tillsyn.

Fjäderfän

Inom uppfödning av såväl värphöns, slaktkycklingar och andra fjäderfän hålls en mycket stor andel av djuren inomhus utan tillgång till utvistelse och fortfarande hålls en del av värphönsen i bur. Aveln för kycklingar och kalkoner för köttproduktion har fokuserat på en mycket hög tillväxttakt som medför hälsoproblem, en hög dödlighet, beteendeproblem och stort lidande som följd. Inom äggproduktionen avlivs alla tuppkycklingar direkt efter kläckning och hönorna hålls ofta i så stora grupper att det skapar social stress.

Vi kräver att:

- endast långsamtväxande raser ska vara tillåtna i matfågelproduktionen.
- avelsdjuren i matfågelproduktionen ska vara av en ras som gör att de inte behöver utfodras restriktivt eller tåklippas.
- noll procent kraftiga fotförändringar är den enda acceptabla nivån inom svensk matfågeluppfödning.
- förhållandena och logistiken kring slakttransporter av fåglar ska förbättras. Inga djur ska dö eller skadas under packning, transport och avlastning.
- könsortering av kycklingar i äggproduktionen ska göras redan på embryostadiet så att tuppkycklingar inte behöver kläckas för att genast avlivas.
- avelsarbetet och djurhållningen av värphöns förbättras så att djuren inte drabbas av skelettfrakturer.
- alla fjäderfän ska ha tillgång till upphöjda sittplatser, grovfoder, ströbad och annan berikning.
- upphängning i benen och elbedövning av fjäderfän förbjuds.

Grisar

Endast 1 % av Sveriges grisar får gå ute och böka i jord, trots att detta är ett mycket viktigt naturligt beteendebestånd. Resterande grisar hålls på betonggolv, ofta med otillräcklig mängd strömaterial. Aveln har utvecklats till att suggorna föder fler smågrisar än tidigare vilket orsakar problem med suggornas hållbarhet, digivning och smågrisdödlighet. För att komma till rätta med detta har avväjningsåldern i Sverige sänkts. Det är ett oacceptabelt sätt att lösa problemet med smågrisdödlighet och utsätter suggan och smågrisarna för lidande.

Vid slakt bedövas nästan alla grisar med koldioxid, vilket innebär utdragen ångest och lidande.

Vi kräver att:

- arbetet med att minska smågrisdödligheten intensifieras, men ska inte genomföras på sätt som går ut över grisarnas hälsa och välbefinnande. Exempelvis måste avelsmålet angående antal födda smågrisar ändras så att kullstorleken minskar.
- vid de tillfällen det är nödvändigt att galtar kastreras, ska detta ske med immunokastrering, vilket är den mest djurvänliga metoden.
- fixering av grisar fortsatt ska vara förbjudet.
- avvänjning av smågrisar från suggan aldrig ska få ske tidigare än vid 28 dagars ålder.
- alla grisar ska ha möjlighet att böka och ges fri tillgång till halm eller annat strömedel.
- suggor får tillgång till en större mängd bobyggnadsmaterial (ca 15 kg) dagarna före grisning.
- arbetet med att förebygga bogsår hos suggorna måste intensifieras genom både förändringar grishållningen och avelsarbetet.
- nybyggda byggnader för grishållning ska anpassas till användning av stora mängder halm eller annat sysselsättningsmaterial.
- så länge grisar tillåts hållas inomhus måste ytorna ökas samt möjlighet för nedkylning av grisarna vid höga temperaturer införas i alla stallar.
- bedövning av gris med koldioxid innebär oacceptabelt stort lidande och måste upphöra och nya bedövningsmetoder måste införas.

Mjölkkor och övriga nötkreatur

För nötkreatur är bete otroligt viktigt. Ändå får inte alla nötdjur gå på bete och omfattas inte av beteskravet. För mjölkkor som får gå på bete är det, framför allt i norra Sverige, enbart under en kort tid om året. Många kor står uppbundna under resten av året och kan då inte röra sig obehindrat. Nötdjur som går ute året runt lever ofta ett gott liv, men det är svårt att som konsument veta om nötköttet kommer från betande djur eller inte. Avelsarbetet för mjölkkor har fokuserats på att ge så stor mjölkavkastning som möjligt. Detta gör att djuren är svåra att näringsförsörja med enbart bete varför röster höjts för att slopa beteskravet. Vi menar att lösningen i stället handlar om att minska avkastningskraven och att låta konsumenterna betala för djurens välfärd när man köper mejeriprodukter.

Inom mjölkproduktionen skiljs kalvarna mycket tidigt från sina mammor. Enbart några få gårdar låter kalvarna gå kvar med korna under en längre period.

Vi kräver att:

- dagens lagkrav på bete ska förlängas samt utvecklas så att alla nötkreatur omfattas, oavsett produktionsinriktning och ålder.
- kor får möjlighet till utevistelse även utanför betessäsongen.
- det blir ett förbud mot uppbundna kor.
- kalvar i mjölkbesättningar ska ges möjlighet att fortsätta dia i tillräcklig omfattning för att tillfredsställa både fysiologiska och psykiska behov under de första levnadsmånaderna.
- djurhållningen och avelsarbetet måste vidareutvecklas för att förebygga hältor, klövproblem, juverinflammationer, tryckskador och därmed också kort livslängd.
- när avhorning är nödvändigt ska det göras med bedövning och smärtlindring.

Får och getter

Får och getter är flockdjur och ska hållas i grupp för att må bra och lamm och killingar ska inte skiljas för tidigt från sina mammor. Vanliga problem i fårhållning är högt parasittryck, att fåren inte klipps tillräckligt ofta och att klövarna inte kontrolleras och verkas. I andra länder kastreras och stympas får på plågsamma sätt, utan bedövning eller smärtlindring. Ull och skinn från svenska får tas inte alltid till vara och i stället importerar kläder, garn och fårskinn från länder med sämre djurhållning än den svenska.

Avel inom fårproduktionen har gjort att tackor får fler lamm än vad som är naturligt för dem. Det är en stor påfrestning på tackan och hon har inte heller möjlighet att ge di, eftersom en tacka bara har två spenar, utan lammen måste stödmatas. Det förekommer även att tackor ”flushas” för att få fler och tidigare lamm. Det innebär att man ger tackan extra kraftfoder i syfte att hon ska släppa fler ägg som kan befruktas vid betäckning.

Vi kräver att:

- getter ska hållas i grupp.
- getter hålls lösgående.
- inga får och getter ska flushas för att få fler än två lamm/killingar.
- avelsarbete ska inte syfta till att fler än två lamm/killingar föds per gång.
- lamm och killingar ska ges möjlighet att fortsätta dia och umgås med tacka/get i tillräcklig omfattning för att tillfredsställa både fysiologiska och psykiska behov under de första levnadsmånaderna.

Fisk

Fiskar är världens vanligaste lantbruksdjur, sällskapsdjur, försöksdjur och villebråd. Trots detta ignoreras ofta deras välfärd, både av allmänheten och beslutsfattare. Ingen vet exakt hur många fiskar som föds upp eller fångas för livsmedel varje år då detta mäts i kilo i stället för antal individer. Vildfångade fiskar saknar skydd i lagen och dör ofta genom en utdragen kvävningssprocess. Fiskar som föds upp av människan har ett visst skydd, men det saknas artspecifika föreskrifter för många av de arter som föds upp i Sverige, trots olika arter har helt olika behov. I Sverige bedövas de flesta fiskar med koldioxid, vilket går långsamt och orsakar rädsla och smärta.

Retoriken kring fiskar måste förändras för att tydliggöra att de ska behandlas som kännande varelser. Begreppet att ”odla fisk” ska bytas ut mot att ”föda upp” och fiskar ska räknas och rapporteras som antalet individer och inte i ton.

Vi kräver att:

- fisk fullt ut erkänns som kännande varelser med rätt till en god djurvälfärd.
- uppfödda fiskar skyddas av artspecifik lagstiftning på samma sätt som fåglar och däggdjur.
- om det saknas artspecifik kunskap och lagstiftning för en art, ska denna inte tillåtas födas upp i Sverige.
- bedövning av uppfödd fisk med koldioxid förbjuds och att nya metoder för bedövning och slakt av fisk införs.
- djurutbildningarna, så som till exempel veterinär-, agronom- och etologutbildningarna, ska inkludera kunskap om fisk.
- det avsätts mer finansiering till forskning om fisk så att riktlinjer och lagstiftning kan uppdateras. Exempelvis behövs tydliga resultat kring olika miljöfaktorer, berikning och avlivningsmetoder.
- lagstiftare och myndigheter använder korrekta begrepp såsom föda upp fisk samt att fiskar räknas i individer och ej i ton.

Sällskapsdjur

Många människor skaffar sällskapsdjur just för att få sällskap och för att man tycker mycket om det slags djur man väljer. Men tyvärr är det långt ifrån alla sällskapsdjur som har en god djurvälstånd. Detta beror dels på okunskap hos djurägare, dels på ett avelsarbete som drabbar djurens välfärd. Många smådjur som hamster, kanin och marsvin köps som sällskapsdjur till barn. Men barn kan inte ta ansvaret för ett djur och det är inte ovanligt att barns intresse för djuret minskar efter en tid. Många djurägare saknar också kunskap om vilka behov i form av rörelse, annan berikning och foder som djuret behöver för att må bra. Inget djur mår bra av att leva i en liten bur. Andra typer av djurhållning bör därför uppmuntras och kraven på minimimått på burar för smådjur bör höjas. Vissa djur har så specifika behov att väldigt få människor kan tillgodose dessa. Vi vill därför att det utreds vilka djur som är lämpade att hållas som sällskapsdjur. Dessa djur bör sedan sättas upp på en så kallad positiv lista. Många smådjur föds också upp i större ”fabriker” i Europa och transporteras sedan via upphandlare i Sverige till Zoo-butiker. Många dör eller skadas under transportererna.

Det är även ett stort problem med illegal införsel av djur, främst hundar och reptiler. Under coronapandemin ökade efterfrågan på sällskapsdjur i allmänhet och hundar i synnerhet. Detta har både lett till oseriös uppfödning av hundar inom landet och smuggling från utländska valpfabriker. Att köpa ett illegalt infört djur är ett brott, ett stort hot mot både djurs och människors hälsa samt bidrar till att ännu fler djur föds upp under fruktansvärda förhållanden. Djur som förs in i Sverige utan rätt vaccinationer, avmaskning och andra hälsoundersökningar riskerar att föra in sjukdomar i landet, som idag inte förekommer här. Det händer att människor luras att köpa ett djur i tron att det är fött i Sverige, men verkligheten är djuret insmugglat. I dag är det inte möjligt att ta reda på en valps ursprung via hundregistret, då det inte finns uppgifter om föräldradjuret.

Vi kräver att:

- när människan har djur som sällskap ska varje arts specifika behov tillgodoses.
- det inte ska vara möjligt att köpa djur direkt i zoo-butiker. Köpet ska i stället föregås av ett beställningsförfarande. Köparen ska ha relevanta kunskaper om djurslaget.
- en 18-årsgräns införs för att få vara juridisk ägare till djur.
- utrymmen avsedda för sällskapsdjur ska vara utformade så att djuret kan röra sig på ett naturligt sätt, vilket i praktiken innebär att reglerna kring utrymmen måste skärpas. Exempelvis ska en kanin kunna skutta, gräva och resa sig, en fågel ska kunna flyga och söka föda och en råtta ska kunna klättra.
- enbart djur som otvivelaktigt kan anpassa sig till ett liv i fångenskap ska få hållas av privatpersoner. Detta bör regleras genom införandet av en positiv lista, som listar de djur som är tillåtna att hållas av privatpersoner. Till exempel bör det kraftigt begränsas vilka reptil- och fågelarter som får hållas.
- inga djur får skänkas bort på sajter som Blocket och sociala medier som Facebook.
- djur som får illa av sitt utseende inte ska få belönas på utställningar. Innan hundar eller katter av raser med utseenderelaterade hälsoproblem tillåts delta i utställningar eller gå i avel ska dessa genomgå och godkännas i en utökad rasanpassad veterinärbesiktning. Denna bör upprepas varje år då till exempel andningsproblem hos trubbnosiga djur ofta blir värre med åren.
- lagstiftningen skärps och det ställs tydligare krav på den som befattar sig med ett illegalt infört djur och att dessa personer lagförs.
- det införs en sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen som möjliggör att djurhälsopersonal som misstänker att ett djur är illegalt infört kan anmäla det.
- det införs ett EU-gemensamt hundregister och obligatoriska landskoder på id-chipen.

- länsstyrelserna, polisen och tullen får tydliga uppdrag och resurser till att arbeta och samarbeta med illegal införsel av djur.
- Jordbruksverket och distriktsveterinärerna får ökade resurser för att kunna prioritera arbetet med illegalt införda djur och kunna bistå personalen vid gränsen i högre grad.
- det i nationella hund- och kattregistret framgår föräldradjurens chipnummer.

Hund

Nästan alla djurskyddsproblem hos hundar beror på okunskap hos hundägare och fokus på extrema utseenden framför djurvälstånd. Övervikt, extremavel, ensamma hundar, hundar som lämnas i bilar under lång tid och köp av smuggelhundar skulle troligen minska om kunskapen hos köpare/ägare ökade. Det är därför viktigt att öka kunskapen hos allmänheten om vad man ska tänka på för att undvika att köpa en smuggelhund, raser som helt ska undvikas på grund av stora hälsoproblem och vilken ras som passar in i den enskilda individens tillvaro.

Hundägare behöver generellt få större kunskap om djuren och deras behov och vara medvetna om djurskyddslagets krav på kompetens hos djurägare. Hundägare behöver också få ökad kunskap om vilken typ av foder och vilken mängd en hund ska äta för att må bra samt vilka skador och sjukdomar som övervikt leder till. Generellt behövs också bättre etologisk kompetens om hundars behov och vad ”problembeteenden” hos hund beror på och hur dessa kan undvikas.

Vi kräver att:

- försäljning av halsband eller annan utrustning som har som syfte att orsaka smärta eller obehag, som tex stryphalsband och antiskallhalsband förbjuds.
- hundar får skiljas från tiken tidigast vid 8 veckors ålder och möjligheten till en tidigare separation tas bort från hundföreskriften.

Kanin

Kaniner som hålls för sällskap hålls ofta ensamma trots att de i naturen bor i sociala grupper. Minimimåtten på kaninernas utrymmen är så pass små att det inte går att sätta ihop två för varandra främmande kaniner på ett säkert sätt. Därför väljer många att i stället för att hålla dem i större utrymmen, hålla dem ensamma i små utrymmen. Reglerna säger att kaninungar får skiljas från honan då de är sex veckor, trots att de bör hållas tillsammans i minst åtta veckor.

Det förekommer att kaniner släpps ut och överges och dessa djur klarar sig inte i naturen på egen hand i vissa delar av landet. I de delar där de klarar sig förökar de sig i stället och det ger i sig upphov till utbrott av olika sjukdomar vilket är ett lidande.

Vi kräver att:

- dagens minimikrav för utrymme ska höjas för kaniner.
- kaninungar får skiljas från kaninhonan vid tidigast åtta veckors ålder.
- alla kaniner ska vara ID-märkta och registrerade
- man inte ska få sälja kaniner i djuraffärer.
-

Gnagare

Minimimåtten åt gnagares utrymmen är mycket liten. En stimulerande miljö är en viktig faktor för att gnagare ska kunna bete sig naturligt. Gnagare bör ha tillgång till anordningar som går att krypa under. Gnagare som gillar att klättra ska ha tillgång att utföra dessa behov. Alla gnagararter ska ha burar där

botten är täckt med strömedel. Gulldhamstrar, dvärghamstrar, gerbiler, brunråttor och möss ska ha fri tillgång till foder. Marsvin, chinchillor och degusråttor ska ha fri tillgång till grovfoder, till exempel hö eller gräs. Marsvin ska dessutom ges daglig tillförsel av vitamin C. Alla gnagare ska ha fri tillgång till färskt vatten. Alla dvärghamstrar ska kunna leva i par, vilket djuraffärer som säljer hybrider hindrar.

Vi kräver att:

- dagens minimikrav för utrymme ska höjas för gnagare.
- man inte ska få sälja gnagare i djuraffärer.

Katt

Det finns uppskattningsvis minst 100 000 hemlösa katter i Sverige. Katthem drivna av oss och andra föreningar hjälper varje år tusentals katter att få nya kärleksfulla hem. Genom politisk påverkan har vi lyckats få lagar och regler som höjt kattens status och förbättrat möjligheterna att lagföra personer som överger sina katter. Lagen om att alla katter ska ID-märkas och registreras välkomnar vi särskilt och ser att den kan leda till att fler bortsprungna katter kan hitta hem och fler övergivna katter kan få hjälp snabbare.

Vi kräver att:

- alla utekatter ska vara kastrerade.
- att den nya lagen om märkning och registrering av katt innebär att omärkta katter snabbare kan klassas som hemlösa och omhändertas av djurhem efter beslut av länsstyrelsen.
- katter får skiljas från katthonan vid tidigast 12 veckors ålder och möjligheten till en tidigare separation tas bort från föreskriften.
- rutinmässig avlivning av friska men skygga katter inte tillåts, av såväl etiska som funktionella skäl.
- Trap - Neuter - Return -Manage, TNRM, kan accepteras som ett kortsiktigt sätt att hantera friska men ej socialiserbara katter, men inte som ett sätt att på lång sikt lösa problem med förvildade katter.

Reptiler

Fokus på avel på djur med defekter är ett djurskyddsproblem hos reptiler. Övervikt, undervikt och sjukdomar hos ödlor, ormar och sköldpaddor samt problem med extremavel och smuggeldjur är vanligt förekommande. Viktigt för ett gott djurskydd av reptiler är att köparen blir väl informerad om djurets krav för god hälsa, samt att personen är införstådd i att djuren kan leva mycket länge (mellan 10 och 80 år beroende på art).

Reptilägare behöver få större kunskap om djuren och deras behov. Reptilägaren behöver också få en ökad kunskap om vilka typer av foder som kan användas, och hur dessa ska varieras. Det behövs en ökad kunskap om vilka sjukdomar och beteendestörningar som kan uppstå av felaktig hållning, som understimulerande miljö, felaktig temperatur eller felaktig föda.

Vi kräver att:

- dagens minimikrav för storlek på terrarier ökar.
- märkning av reptiler införs för att kunna spåra härkomst.
- lättillgänglig information om de vanligaste arterna av ormar/ödlor/sköldpaddor på myndighetssidor ökar.

Akvariefisk

Akvariefiskar ses ofta som en inredningsdetalj snarare än djur. Det gör att fiskar ofta hålls i för små akvarier och/eller inte ger tillräckliga förutsättningar för att kunna gömma sig. Precis som med matfisk finns det ett stort problem med överdödlichkeit. Akvariefisk transporteras ofta långt och många av fiskarna dör under transporten. Det är också svårt att veta var akvariefiskarna kommer ifrån och en del arter fångas vilt.

Vi kräver att:

- försäljning av vildfångad fisk till akvarieindustrin förbjuds.
- akvarier ej tillåts som inredning i offentliga miljöer eller för privat bruk.
- det införs artspecifika föreskrifter för akvariefiskar.
- Akvarieindustrin ska därmed avvecklas.

Häst

Majoriteten av hästarna som finns i Sverige hålls av privatpersoner eller ridskolor och används för ridning. Många hästar får inte möjlighet till rörelse och utevistelse i den utsträckning de behöver.

Vissa hästgårdar har inte mark nog för de hästar som hålls vilket gör att hästarna inte kan vara ute samtidigt alternativt endast under för kort tid. Hästar som inte får en tillräcklig giva av grovfoder blir ofta sjuka och utvecklar beteendestörningar. Vi menar att lösdrift ger den bästa välfärden för hästar och att fodergivningen måste utformas på ett sätt som minskar sjukdomar.

Ridning av hästar måste inte vara något negativt för hästen, tvärtom är motion nödvändig. Men det får inte bli en rättighet hos människan att rida på hästen om den visar obehag av detta eller att det blir för tungt för hästen. Hos alltför många ridskolor lärs barn fortfarande hur hästen ska bestraffas genom piska eller sparka för att den ska göra det vi ber den om. Vi menar att kunskapen om hästars behov, både fysiska och beteendemässiga, hos ridskolor och deras elever måste öka för att förbättra ridhästarnas välfärd.

Vi kräver att:

- spödrivning av häst i alla dess former ska vara förbjudet.
- det inte ska vara tillåtet att ha hästar uppbundna i spilta.
- hästar ska ha sällskap av och tillåtas full fysisk kontakt med minst en annan häst.
- efterlevnaden av registrering i häst databasen kontrolleras så att hästar inte kan försvinna eller slaktas av misstag, samt att sanktioner för de som inte registrerar hästar införs.
- alla hästar ska ha rätt till daglig långvarig utevistelse på tillräckligt stora ytor med för hästar lämpligt underlag. Utevistelsen ska huvudsakligen ske tillsammans med andra hästar.
- en lägsta avvänjningsålder införs i föreskrifterna för häst.
- Vi kräver att övergången till betessång sker med en individanpassad invänjningsperiod.

Djur som föds upp för päls, skinn, ull och dun

I Sverige är minkar det enda djur som hålls enbart för pälsproduktion. Djuren hålls i små burar och har inte möjlighet att utföra sina naturliga beteenden. Minken är ett opportunistiskt rovdjur som i naturen lever solitärt och håller avstånd till andra minkar, speciellt de av samma kön. Deras revir är alltid belägna vid vatten och de jagar både i vatten och på land. Att kunna hålla avstånd till andra minkar, få utlopp för jakt och tuggbehov, att få bo och jaga nära vatten och få utlopp för sitt rörelsebehov är viktiga behov som är omöjligt att uppfylla i burhållning.

Avelsarbetet med fårrasen merino har skapat får med djupa hudveck för att få ut så mycket ull som möjligt från varje individ. I hudveckan på fårets bakdel samlas mycket fukt och det i sig ger problem med att skadeinsekter lägger ägg i vecken. För att förhindra detta skärs hud bort på merinofåren. Ingreppet kallas mulesing och görs på vakna och obedövade lamm.

Angorakaniner och gäss utsätts för plockning av päls och fjädrar när djuren är levande. Detta är mycket smärtsamt och stressande.

Ull och skinn från svenska djur tas inte alltid till vara och i stället importeras kläder, garn och skinn från länder med sämre djurhållning än den svenska.

Vi kräver att:

- uppfödning av djur enbart avsedda för päls, skinn eller dun ska förbjudas.
- den svenska hållningen av mink för pälsproduktion förbjuds.
- produktionsmetoder som mulesing och plockning av dun från levande fåglar upphör, liksom ryckning av päls hos till exempel angorakaniner.
- ull och skinn från svenska djur tas till vara innan produkter från länder med sämre djurhållning importeras.

Djurförsök

Vår målsättning är att alla för djuren plågsamma djurförsök ska kunna ersättas med djurfria metoder, utan att den vetenskapliga kvalitén sänks. För att detta ska bli möjligt måste forskning om djurfria metoder prioriteras och medel till sådan forskning utökas. Fram tills att det är möjligt att fasa ut djurförsök måste alla aspekter av 3R (Replace, Reduce, Refine) genomsyra verksamheten och nyttan av försöket måste nogra vägas mot djurens lidande. I Sverige är det de djurförsöksetiska nämnderna som prövar och ger tillstånd till djurförsök. Både ledamöter i nämnderna och vetenskapliga studier visar att nämnderna inte fungerar som de är tänkta och att den så kallade risk-nyttaanalysen ofta uteblir.

Djuren som används i djurförsök hålls idag på sämre sätt än när samma djurslag hålls som sällskapsdjur. Idag hålls exempelvis råttor som används i djurförsök i burar där de inte kan resa sig, vilket är ett viktigt naturligt beteendebestånd för en råtta.

Vi kräver att:

- det tas fram en nationell plan för en utfasning av djurförsök.
- djurförsök som inte har ett tydligt medicinskt syfte förbjuds.
- staten och läkemedelsföretag avsätter mer pengar till forskning om djurfria metoder.
- så länge djurförsök används ska de tre R:en genomsyra verksamheten. Varje djurförsök måste också prövas mot det behov det förväntas kunna motsvara, och försök som inte är nödvändiga för att förbättra människors eller djurs välfärd bör inte tillåtas.
- i de fall där det finns för djuren mindre smärtsamma metoder ska dessa användas, även om det innebär en högre kostnad.
- djur som används i försök ska övervakas nogra vad avser både djurets fysiska hälsa och beteendeförändringar. Det ska alltid finnas en ansvarig etolog för varje djurförsök.
- djur som används i försök ska ha samma rätt som sällskapsdjur av samma art, med rätt till berikning samt hållas i utrymmen där de kan röra sig obehindrat.
- det ska knytas en etolog till varje försöksdjursanläggning.
- det sker en översyn av hur de djurförsöksetiska nämnderna fungerar och att det säkerställs att nämndernas uppdrag utförs.
- Jordbruksverkets grundkurs om djurförsök blir obligatorisk för alla ledamöter i de djurförsöksetiska nämnderna.
- det finns etologisk och veterinärmedicinsk kompetens i varje djurförsöksetisk nämnd samt kompetens om djurfria metoder.

Vilda djur

Alla djur har ett egenvärde och ska respekteras. Vilda djur benämns oftast i ett ekologiskt sammanhang, där de är en del av ett ekosystem. Det är en mycket viktig aspekt, men det betyder även att vilda djur inte ses som individer. Alla regelverk kring jakt måste i första hand utgå från de enskilda djurens biologi och välfärd, inte endast från ett ekosystemperspektiv. Vilda djur är inte främst en resurs för människan att bruka, utan har ett egenvärde och rätt att finnas i de ekosystem där de ingår. Endast 3 % av Sveriges befolkning är jägare. Trots detta ges jägarnas intressen större utrymme än andra naturupplevelser så som viltskådning och friluftsliv. Det enda skydd de vilda djuren har är jaktlagstiftningen där ansvaret läggs på jägarna i allmänna skrivningar som säger att jakten skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

Viltstängsel hindrar vilda djur från att förflytta sig fritt. Stängslen är ett viktigt skydd för både människor och djur, men stänger samtidigt av vandringsleder för djuren. Med viltövergångar underlättas djurens förflyttningar. Viltövergångar kan anpassas till olika djurarter, men även användas av flera arter samtidigt, beroende på utformning.

Vildsvinskött från en etisk och säker jakt är ett djurvänligare alternativ än kött från grisar som är uppfödda i konventionell grisproduktion. Det är önskvärt att allmänheten ges tillgång till detta kött, men det är i dagsläget svårt med de regler för livsmedelssäkerhet som finns.

Vilda fiskar ingår inte varken i jaktlagstiftningen eller djurskyddslagstiftningen. Det finns inga krav på att fiskarna ska avlivas när de dras upp och de kvävs till döds när de läggs på land. Det är en lång process och innebär ett stort och långvarigt lidande för fisken.

Jakt och fiske

Vi kräver att:

- djur som föds upp i syfte att släppas ut för jaktändamål ska förbjudas.
- vilda djur, inklusive fisk, ska omfattas av en djur- och artskyddslag (eller skyddslagstiftning) där de erkänns som levande och kännande individer och inte främst ses som en resurs för människan att bruka.
- fler viltövergångar för fler djurarter och fler vandringsleder för fisk byggs.
- alla jakt- och viltfrågor i Sverige ska hanteras av en statlig myndighet med ett renodlat myndighetsuppdrag.
- brott mot jaktlagen ska beivras och leda till hårdare straff.
- allt lidande för djur i samband med jakt ska minimeras. Ingen nivå av skadeskjutningar är acceptabel, och det psykiska lidandet (till exempel tidsaspekten) måste vara lika avgörande som den fysiska smärtan när det gäller att försöka avgöra djurs lidande.
- alla djurskyddsmässigt oacceptabla jaktformer ska förbjudas, till exempel all jakt där djur fångas levande (till exempel med burar och snaror) för att avlivas, grytjakt, pilbågsjakt och kuljakt i vatten.
- all jakt, oavsett på vilket djurslag, ska bedrivas på ett sätt som innebär minsta möjliga stress och lidande hos djuret. Det ska tas stor hänsyn till djurens artspecifika egenskaper när till exempel tillåtna jakttider och jaktmetoder utvärderas och beslutas.
- utbildningsnivå och lämplighet hos den enskilde jägaren kontrolleras regelbundet och att det införs en utbildning och prov för fritidsfiskare, i likhet med jägarexamen.

- hundar som används vid jakt ska behandlas med respekt och att en relevant riskbedömning ska göras inför jakten, samt att hunden är i skick och tränad för jakt för att undvika skador. Löshunds jakt ska tillåtas endast ifall det leder till mindre stress och lidande för djuret som jagas jämfört med jakt utan hund eller jakt med hund i band. Endast långsamdrivande hundar ska användas vid klövviltsjakt med lös hund. Antal hundar som samtidigt används vid jakthundsträning och jakt ska begränsas enligt Naturvårdsverkets föreskrifter.
- obligatorisk märkning av snöskotrars drivmattor ska införas för att öka möjligheten att beivra jaktbrott.
- grytjaktsträning med levande djur samt hållande av grävling ska förbjudas och träning av hundar på inhägnade djur ej tillåts, utan att alternativa metoder så som attrapper ska i stället utvecklas.
- vildfångad fisk ska omfattas av djurskyddslagen.
- så kallad catch and release, alltså att som nöje fånga fisk med syfte att släppa tillbaka den, ska förbjudas.
- fiskar som fångas inte tillåts kvävas till döds, utan bedövas och avlivas på ett snabbt och säkert sätt.
- myndigheterna underlättar så att det är enklare att sälja viltkött på ett livsmedelssäkert sätt till både privatpersoner och skolor.

Rovdjur

Trots att vargen är listad som starkt hotad och lodjur är listad som sårbar genomförs licensjakt i Sverige på dessa djur. Det finns problem med att dessa djur tar tamdjur men detta kan förhindras genom att rovdjursavvisande stängsel sätts upp.

Vi kräver att:

- staten ska ge generösa bidrag för skydd av tamdjur mot rovdjursangrepp.
- staten lägger större resurser på att förhindra tjuvjakt och straffen för jaktbrott höjs.
- jakthundsträning på rovdjur inte får genomföras då de jagade djuren är dräktiga eller har medföljande ungar.
- metoder för att stängsla, skrämja eller på andra sätt försvåra för viltet att orsaka skador ska användas innan beslut om skydds jakt fattas, för att förhindra konflikter mellan djur och människa.
- licensjakt på varg och lo ska stoppas. Om det krävs jakt på varg och lo ska den utföras av jägare på statligt uppdrag.
- det läggs mer resurser på att utbilda allmänheten i rovdjurens beteende i syfte att undvika konflikter och felaktiga uppfattningar om rovdjuren.
- Svenska Jägareförbundet fräntas det allmänna uppdraget (statliga medel för att informera om rovdjur) och betraktas som det förbundet är – en intresseorganisation.

Djurparker

Djurparker existensberättigande är baserat på deras möjlighet att bevara hotade arter. Många av arterna som hålls på djurparker är svåra att hålla i fångenskap och utvecklar inte sällan olika stereotypa beteenden.

Vi kräver att:

- det ska finnas ett tydligt och specificerat syfte för varje enskild art som hålls på en djurpark och djurhållningen ska direkt eller indirekt gynna den specifika arten. Acceptabla syften är bevarande av en hotad art.
- djuren ska hållas på ett sätt som gör att de har god välfärd och hälsa och att beteendestörningar inte uppstår. Det innebär att vissa arter troligt inte kan hållas i djurpark och denna djurhållning ska då avvecklas.
- djurparker ska fungera endast som park för bevarande och utbildning och inte kombineras med nöjesparker, konserter eller andra aktiviteter framtagna för människor.
- djur som hålls i djurparker aldrig ska få användas vid jaktträning.
- avelsprogram vid en djurpark ska vara välplanerade, och gällande hotade arter ska aveln utföras i samarbete med internationella djurparksorganisationer. Det ska finnas en tydlig plan med varje individ som föds i en djurpark så att djur inte avlivas i onödan.
- Omplaceringar utan avelssyfte ska undvikas. Omplaceringarna ska vara motiverade och inte ur besökarsynpunkt.

Cirkus

Det är idag inte tillåtet att hålla och visa vissa djur, såsom rovdjur och elefanter på cirkus, men många djur är fortfarande tillåtna. En kringresande cirkus är inte en lämplig miljö för ett djur. Cirkussäsongen innebär ständiga transporter och miljöer som inte alltid uppfyller djurens naturliga beteendebest. Det finns gott om exempel på cirkusar som uteslutet djur ur sina föreställningar och som ändå bedriver en fungerande och omtyckt verksamhet.

Vi kräver att:

- inga djur ska vara tillåtna på cirkus.